

Szándékos károkozás elleni védelem sajátosságai a súlyos balesetek elleni szabályozás területén

Dr. Kátai-Urbán Lajos; Dr. Lévai Zoltán; Dr. Vass Gyula

Absztrakt:

Magyarországon az új katasztrófavédelmi szabályozás 2012. évi bevezetésével egyedülálló iparbiztonsági hatósági és felügyeleti rendszer létesült nemzeti, területi és helyi szinten. Jelen cikk bemutatja szándékos károkozás elleni védelem sajátosságait a veszélyes ipari üzemek vonatkozásában.

Kulcsszavak: iparbiztonság, szándékos károkozás elleni védelem, katasztrófavédelem, Magyarország

Abstract

As a result of the appearance of New Disaster Management Regulations in the year of 2012, a unified Industrial Safety Authoritative and Supervision System was set fully operational on national, regional and local levels in Hungary. This paper introduces the nature of the protection against intentional damage concerning the dangerous industrial establishments.

Key words: Industrial safety, protection against intentional damage, disaster management, Hungary

Bevezetés

Magyarország Országgyűlése a lakosság és a környezet biztonságának növelése és civilizációs katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának fokozása, a katasztrófavédelmi szervezetrendszer erősítése, és a védelmi intézkedések eredményességének növelése érdekében a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (továbbiakban: Kat. tv.) elfogadásával 2012. január 1-ével létrehozta az egységes iparbiztonsági hatósági feladat, szervezet és eljárási rendszert [1].

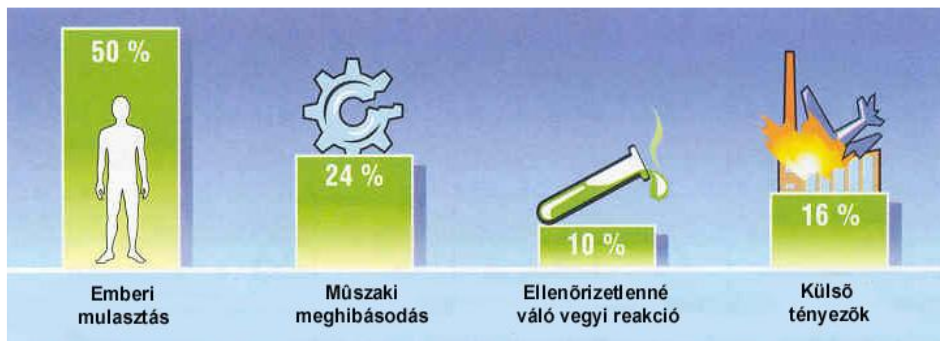
Az újonnan hatályba lépett - a polgári védelem és a tűzvédelem mellett a katasztrófavédelem harmadik ágazatának számító - iparbiztonsági szabályozás kiterjed a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésre, valamint a veszélyes áru szállítmányok, a létfontosságú rendszerek és létesítmények védelmére, illetve a nukleáris biztonság katasztrófavédelmi feladatainak ellátására.

Jelen cikkben a szerzők áttekintik a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek okait, a súlyos balesetek elleni védekezéssel szembeni jogi szabályozás hatálya alá tartozó veszélyes üzemek szándékos károkozás elleni védelmet érintő sajátosságait.

Súlyos balesetek üzemeltetőtől független külső okai

A veszélyes ipari üzemek tevékenységükből adódóan mindig valamilyen kockázatot jelentenek a környezetükre, az ott élő lakosságra. Az elmúlt évtizedben bekövetkezett súlyos balesetek okainak statisztikai értékelése azt bizonyítja, hogy az „emberi hibák” az ipari balesetek leggyakoribb okai, melyek többnyire az irányítási rendszer hiányosságaira vezethetők vissza.

A súlyos balesetek kialakulásához jelentős mértékben járult hozzá a műszaki, technológiai berendezések meghibásodása, amely kapcsoltba hozható végső soron az emberi mulasztással, hiszen a meghibásodás megfelelő ellenőrzéssel, felülvizsgálattal karbantartással megelőzhető. A súlyos balesetek kialakulásának okait az alábbi ábra szemlélteti:

1. sz. ábra: A balesetek elsődleges okai [2]

A súlyos ipari balesetek statisztikájának elemzéséből az alábbi következtetéseket lehet levonni:

- ha a legképzettebb szakemberek üzemeltetik is a legjobb gyártóktól származó legfejlettebb berendezéseket, akkor is kialakulhatnak üzemzavarok.
- annak ellenére, hogy a biztonsági rendszereket a múlt tapasztalatainak alapján tervezték és tesztelték (gyakorlati körülmények között), bizonyos baleseteknél mégsem bizonyultak elég hatékonynak.

Az üzemeltetők és a különböző államigazgatási szervek célja, hogy különböző eszközök alkalmazásával a veszélyes ipari üzem tevékenységéből adódó kockázatokat minimalizálják. Az alkalmazott eszközök jellegét tekintve rendkívül sokrétű lehet: az üzemeltető részéről kockázatminimalizálási eszköznek tekinthető például egy veszélyes anyag kiváltása kevésbé veszélyes anyaggal, vagy különböző intézkedések foganatosítása a súlyos balesetek megelőzése céljából; államigazgatási szerv részéről akár egy hatósági határozatban tett kikötések, vagy a különböző védelmi tervek készítése.

A biztonsági jelentésnek a lehetséges súlyos baleset eseménysorok és azok kezdeti eseményeinek (okok) módszeres meghatározásával bizonyítani kell a megtett intézkedések megfelelőségét. Az eseménysorok általában a veszélyes anyag kibocsátással járó események feltételezésén alapulnak. Azonban nem minden eseménysor szükségszerűen veszélyes anyag kibocsátásával járó, így például az önbomlás és az azt követő tűz, illetőleg robbanás is jelentőséggel bírhat az ilyen esetekben.

A veszélyes anyagok különféle fizikai állapotban lehetnek jelen (hőmérséklet, nyomás, halmazállapot). A biztonsági jelentésnek bizonyítania kell, hogy e lehetséges eseményekből a releváns eseménysorokat meghatározták. A kiválasztás során olyan stratégiák követhetők, mint például: az események valószínűsége; következmények; mennyire átfogó jellegű vagy reprezentatív az eseménysor.

Az üzemeltetésre visszavezethető okok lehetnek a fizikai és a kémiai folyamatok paramétereinek változása; az adott üzemeltetési szakasz (azaz indítás/leállítás) alatt jelentkező veszélyek; a veszélyes anyagnak a készülékből való kiszabadulásának lehetősége; a berendezések (készülékek) és a rendszerek rendellenes működése és műszaki meghibásodásai; a többi berendezésre (készülékre) gyakorolt fizikai hatások; a kiszolgálórendszerek meghibásodása; az üzemeltetéssel, a vizsgálattal és a karbantartással összefüggő emberi tényezők; a kémiai szennyeződés; a gyújtóforrások (elektrosztatikus feltöltődés, stb.) iniciáló hatása.

A belső okok lehetnek tüzek, robbanások vagy veszélyes anyagok szabadba jutása a biztonsági jelentés által lefedett üzem létesítményein belül és amely más létesítmény normál üzemmenetére is káros hatással lehet (pl. egy vízvezeték törése a hűtőtoronyban, mely a hűtés helyi kieséséhez vezet).

A külső okok közül főleg a következőket veszik figyelembe:

- a balesetek hatásai (tűz, robbanások, mérgező anyag szabadba jutása) a szomszédos üzemekben (dominóhatás) és egyéb, harmadik fél által végzett tevékenységek és a szállítási hálózatok;
- a veszélyes anyagok telephelyen kívüli szállítása (pl. közutak, vasutak, csővezetékek, vízi szállítási útvonalak, olaj- vagy gáz-átadó állomások, légi szállítási útvonalak, stb.);
- szomszédos üzembeli tevékenységekhez tartozó létesítményektől való funkcionális, kölcsönös függés;
- csővezetékek vagy más közös szolgáltatások;
- szállítási hálózatok és központok (a létesítményhez és/vagy az üzemhez közeli közutak, vasútvonalak, vagy repülőterek);
- természeti veszélyforrások, mint a (rendkívüli) csapadék (eső, hó, jégeső), szél, szélviharok, villámcsapás, árvizek, fölcsumamlások, szeizmikus aktivitás, stb. (Natural Hazard Triggering Technological Disasters - NATECH);

Üzemi őrzés-védelem vonatkozásában az esetleges szándékos tevékenységek hatását is figyelembe kell venni, melyek az üzem biztonságos működését befolyásolhatják.

Egyéb baleseti okok eredhetnek a tervezésből, az építésből és a biztonsági irányításból. Ezek az okok kapcsolódhatnak az üzemi életciklus felügyelethez, az üzembe helyezéshez, a leállításhoz, a készülék, illetőleg a folyamat átalakításához, a munkavégzés-engedélyezési rendszerhez, a karbantartáshoz, stb. [3]

A veszélyes üzemek balesetei elleni védekezés szabályrendszere

A veszélyes üzemeket érintő nemzetközi és Európai Uniói szabályzói rendszere

Az Európai Közösségben a környezetvédelmi jogi szabályozást úgy alkották meg, hogy a tagállamok között ne legyenek eltérések az ipari tevékenységek szabályzásában és ellenőrzésében. Ez az elgondolás igen eredményesnek bizonyult, megkönnyíti a hatóságok munkáját, főleg ha a károk az országhatáron túl is érzékeltetik hatásukat.

Szükség esetén a nemzetközi segítségnyújtás kivitelezhetőségét is pozitívan befolyásolja, vagy a veszélyes áruk szállítása során bekövetkezett balesetknél a veszélyek könnyebb felismerését és a következmények kiszámíthatóságát teszi lehetővé.

Az uniós szabályozás értékelésénél nem tekinthetünk el az ún. Seveso Irányelvek bemutatásán. Az irányelvek és azok módosításai válaszlépéseknek tekinthetők azon katasztrófákra, amelyek a tagállamok egész közössége tekintetében felhívták a figyelmet a megelőzési és következménycsökkentő intézkedések meghozatalának fontosságára. A Seveso I. irányelvben (82/501/EGK) helyt kapott többek között a veszélyhelyzetre való felkészülés, a lakossági tájékoztatás, a közös riasztási, értesítési rendszerrel kapcsolatos alapelvek, kiegészülve a kölcsönös segítségnyújtás az információ-áramlás jogintézménye. [4]

Az irányelv szabályozta még a hatóságok feladatait, a munkahelyi biztonság és egészségvédelem kérdését, a környezetvédelmet, valamint a nemzetközi kapcsolattartó pontokról is rendelkezett. A gyártó felelősségének érvényesítésére is kitért oly módon, hogy kötelezte azokat a hatóság részére történő információ szolgáltatásra.

Az Európai Közösség mindezen intézkedések bevezetése után, úgy gondolta, hogy még mindig vannak olyan területek, melyekre nem fordítottak eddig elegendő hatósági vagy üzemeltetői figyelmet. 1996-ban újra asztalra került ez a témakör. Seveso II. irányelv néven 96/82/EK Tanácsi Irányelv került kiadásra december 9-én, amely 1997. február 3-án lépett hatályba. Az irányelv célja a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos ipari balesetek megelőzése és azok következményeinek korlátozása, a veszélyes anyagok előfordulásának teljes körű feltérképezése a gazdálkodó szervezeteknél. Igazából ez nem volt más, mint a Seveso I. irányelv átdolgozása a hatékonyabb megvalósítás, hatásosabb rendszerek bevezetése érdekében. [5]

A 2003/105/EK irányelv, mely 2003. dec. 31-től hatályos, kiterjeszti a tárgyi hatályt a bányászatban folyó tárolási és feldolgozási tevékenységekre és egyes hulladéklerakó létesítményekre. A rákkeltő anyagok listáját a megfelelő mértékadó mennyiségekkel együtt ki kellett bővíteni, ugyanakkor a környezetre veszélyes anyagokra vonatkozó mértékadó mennyiségeket csökkenteni volt szükséges. Az irányelv kiemelte az ammónium-nitrát alapú műtrágyák és karcinogén anyagok kategóriái felülvizsgálatának, kiegészítésének fontosságát, valamint módosította a vonatkozó mértékadó küszöbmennyiségeket. [6]

A Seveso III. irányelv 2012. augusztus 13-án emelkedett jogerőre. Magyarországon 2015. május 31-én történik meg a hazai jogrendbe való illesztése, június 1-től pedig megkövetelik a szabályozás alkalmazását is. Az Európai Unió azonban nem csak a veszélyes üzemekre készített átfogó irányelveket, hanem a közúti, vasúti, s vízi szállításnál is ennek szükségességét érezte. Az Európai Közösségek területén a 21. században már semmi nem szab gátat a termékek szabad áramlásának, így több száz kilométereket tesznek meg a különböző szállítmányok szerte a világban. Az Unió rendeleteket bocsátott ki a biztonságos

szállítási körülmények megvalósítása érdekében, hogy a megakadályozhatatlan balesetek következményeit minimalizálják, valamint a károk felszámolására felkészülhessenek a hatóságok. [7]

A Seveso III. irányelv követi elődje filozófiáját, azonban a nyilvánosság tájékoztatása, a hatósági ellenőrzés, a nyilvánosság bevonása a döntéshozatalba, az igazságszolgáltatáshoz való jog is megjelenik benne új elemként. A Seveso III. irányelv kidolgozása nem tűrhetett halasztást, ugyanis a CLP rendelethez kell igazítani hatályát. A Seveso III. irányelv 1. számú táblázata, már a CLP kategóriáknak megfelelően határozza meg a küszöbértékeket. Ilyen anyag kategóriák például a „H” szakasz – EGÉSZSÉGI VESZÉLYEK; „P” szakasz – FIZIKAI VESZÉLYEK; „E” szakasz – KÖRNYEZETI VESZÉLYEK; „O” szakasz – EGYÉB VESZÉLYEK. [6]

A Seveso III. irányelv 2012. augusztus 13-án emelkedett jogerőre. Magyarországon 2015. május 31-én történik meg a hazai jogrendbe való illesztése, június 1-től pedig megkövetelik a szabályozás alkalmazását is. Az Európai Unió azonban nem csak a veszélyes üzemekre készített átfogó irányelveket, hanem a közúti, vasúti, s vízi szállításnál is ennek szükségességét érezte.

Az ún. CLP rendelet a Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures - az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló 1272/2008/EK rendelet. A rendelet általános megközelítésben minden olyan, az EU-ban letelepedett cégre vonatkozik, amely anyagot vagy keveréket gyárt, importál, felhasznál vagy forgalmaz, függetlenül az éves mennyiségtől. Az osztályozást minden anyagra és keverékre el kell végezni, majd az osztályozásnak megfelelően kell dönteni a címkézésről, csomagolásról. A CLP rendelet az ENSZ GHS rendszer 2007-es verzióján alapul, de a 67/548/EGK (DSD) és az 1999/45/EK (DPD) irányelvekből is átvész elemeket. [8]

A rendelet létrehozta a közösségi szinten harmonizált osztályozással és címkézéssel rendelkező veszélyes anyagok jegyzékét, valamint osztályozási és címkézési jegyzéket állít össze. Az Európai Unió minden tagállamára érvényes rendelet 2009. január 20-án lépett hatályba, azonban a vállalkozások terheinek enyhítése érdekében, két lépcsőben került bevezetésre: anyagok esetében 2010. december 1-től, míg keverékek esetében 2015. június 1-től kell alkalmazni.

A lépcsőzetes bevezetés értelmében a 2010. december 1. előtt a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvénynek megfelelően osztályozott, címkézett, csomagolt és már forgalomba hozott anyagokat csak 2012. december 1-től kellett kötelezően a CLP rendeletnek megfelelően újracímkézni és újracsomagolni. Szabályozás a 2015. június 1-ig tartó átmeneti időszakban a CLP rendeletet a 67/548/EGK és 1999/45/EK irányelvekkel, illetve Magyarországon az ezeket átültető, a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvénnyel, valamint a veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól szóló 44/2000. (XII. 27.) EüM rendelettel párhuzamosan kell alkalmazni. [9]

A nemzetközi szabályozás, mint láthatjuk, nagyon szerteágazó, s jól lefedi a veszélyes anyagok életciklusának minden egyes állomását. Az Európai Unió elegendő időt biztosít az újonnan csatlakozó tagállamok számára, hogy a meghozott intézkedésekre fel tudjanak készülni, s végre tudják hajtani az adott ország határain belül.

Veszélyes üzemeket érintő katasztrófavédelmi szabályozás értékelése

Magyarország EU csatlakozására 2004. május 1-én került sor. Innentől kezdve Magyarországtól is megkövetelték az EU-s jogszabályok érvényesítését, végrehajtását, illetve jogrendünkbe történő átültetését is. Hazánk 2003. január 1. határidővel vállalta, hogy a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezést szolgáló Seveso II. EU irányelvet integrálja a hazai joganyagba, s végrehajtja az abban foglaltak megvalósítását.

Az irányelv rendelkezéseit a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéssel szembeni védekezéssel szembeni 1999. évi LXXIV. törvény IV. fejezete (hatályos: 2002. január 1-től) és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéssel szembeni 2/2001. (I. 17.) Korm. rendelet (hatályos: 2002. január 1-től – 2011. december 31-ig) tette a magyar jogrend részévé.

A szakhatósági feladatok is szabályozásra kerültek a Műszaki Biztonsági Főfelügyelet (MBF) veszélyes ipari üzemekre vonatkozó szakhatósági hozzájárulásának kiadásával kapcsolatos eljárásairól, valamint a veszélyes tevékenységekkel összefüggő adatközlési és bejelentési kötelezettségekről szóló 42/2001. (XII. 23.) GM rendelet (hatályos: 2002. január 1-től) által.

A 2/2001. Korm. rendeletet hatályon kívül helyezte a 18/2006. (I. 26.) Korm. rendelet, amelynek hatálya kiterjedt az összes veszélyes ipari üzemre, ahol a veszélyes anyagok az 1. melléklet alapján azonosítható, legalább alsó küszöbértéket elérő mennyiségben jelen vannak. Ezek megalkotásával és alkalmazásával Magyarország eleget tett jogharmonizációs kötelezettségeinek. [10]

2011-ben a katasztrófavédelemmel kapcsolatos jogi szabályozási rendszer megreformálásra került. Az Országgyűlés, a lakosság biztonságának és biztonságérzetének növelése céljából, a természeti és civilizációs katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának fokozása, a katasztrófavédelmi szervezetrendszer erősítése, a katasztrófavédelmi intézkedések eredményességének növelése érdekében megalkotta a 2011. évi CXXVIII. törvényt, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról. A törvény IV. fejezete foglalkozik a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéssel.

Végrehajtási rendelete a 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéssel szembeni 2/2001. (I. 17.) Korm. rendeletet hatályon kívül helyező 18/2006. (I. 26.) Korm. rendelettel.

A katasztrófavédelmi törvény szerint a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemre, veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítményre építési engedély csak a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve (továbbiakban: hatóság) katasztrófavédelmi engedélye alapján adható. Veszélyes tevékenység kizárólag a hatóság katasztrófavédelmi engedélyével végezhető. Az építési engedélyezéshez és a veszélyes tevékenység végzéséhez szükséges katasztrófavédelmi engedély iránti kérelemhez az üzemeltetőnek csatolni kell a biztonsági jelentés vagy biztonsági elemzés két példányát.

A biztonsági elemzés és jelentés veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzésére és elhárítására vonatkozó előírásait úgy kell kialakítani, hogy képes legyen biztosítani az egészség és a környezet magas fokú védelmét.

A hatóság a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése, valamint a jogszabályban, illetve hatósági határozatban foglalt kötelezettségek teljesülése érdekében hatósági ellenőrzést tart. A hatóság a IV. fejezet hatálya alá tartozó üzemekre vonatkozóan koordinálja az ágazati hatósági feladatokat ellátó szervezetek (társhatóságok) hatósági ellenőrzéseit, ennek keretében a társhatóságok részére hatósági ellenőrzés foganatosítására

vonatkozó javaslatot tesz, több társhatóság bevonásával együttes ellenőrzéseket szervez (supervisor ellenőrzés).

A veszélyes anyaggal foglalkozó üzem telephelye szerint illetékes polgármesternek biztosítani kell, hogy a lakosság véleményt nyilváníthasson az új veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem építésére, vagy a már működő veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem tevékenységének jelentős változtatására vonatkozó engedély kiadása előtt.

Ha az üzemeltető a biztonságos működéssel kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesíti és a biztonságos üzemeltetés feltételeiben súlyos hiányosság jelentkezik, akkor a hatóság az engedély visszavonásával a veszélyes tevékenység folytatását megtiltja.

A hatóság katasztrófavédelmi bírság kiszabására jogosult engedély nélkül végzett engedélyköteles tevékenység végzése esetén, a IV. fejezetben és a végrehajtási rendeletekben, vagy az azok alapján meghozott hatósági döntésben foglalt előírások elmulasztása esetén, a veszélyes tevékenységgel kapcsolatos súlyos balesettel, vagy üzemzavarral összefüggésben megelőző, elhárító és helyreállító intézkedésekre vonatkozó kötelezettség be nem tartása esetén. [11]

A hatóságnak kell gondoskodnia a veszélyeztetettség elemzéséről, a települések kockázatbecsléséről, majdan a települések katasztrófavédelmi besorolásáról, a veszély elhárítási tervek elkészítéséről. Az állampolgárokat polgári védelmi kötelezettségük révén lehetősége nyílik polgári védelmi szervezetekbe beosztani, hogy szükség esetén a polgármester mozgósíthassa őket. A polgári védelmi szervezeteket fel kell készítenie mind elméletben, mind gyakorlatban.

A hatóság feladatai közé sorolható a lakosság védelmi is, melyről az egyéni, kollektív, a helyi és távolsági védelem útján gondoskodik. A riasztó rendszerek karbantartása, s a lakosság megfelelő tájékoztatása sem elhanyagolható.

A veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem üzemeltetőjének belső védelmi tervet kell készítenie. A belső védelmi terv a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek kialakulásának megelőzését, a balesetek elhárítását, következményeinek mérséklését szolgáló intézkedések megtételét, az értesítési, riasztási, felkészítési feladatok veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben, veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítményen belüli végrehajtásának rendjét, feltételeit szabályozó üzemeltetői okmány. A belső védelmi tervben megjelölt feladatok végrehajtásához szükséges feltételeket az üzemeltető biztosítja. [12]

A veszélyeztetett településeken külső védelmi tervet kell készíteni. Az ehhez szükséges adatszolgáltatás is az üzemeltető kötelessége, valamint a hatóság tájékoztatása a bekövetkezett változásokról. A külső védelmi terveket a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve a veszélyeztetett települések polgármestereinek közreműködésével készíti el.

A küszöbérték alatti üzem üzemeltetője a veszélyes anyagokkal kapcsolatos tevékenységet a hatóságnak bejelenti. Az üzemeltető kötelessége elkészíteni a súlyos káresemény elhárítási tervet, melyet a hatóság értékkel, és dönt a katasztrófavédelmi engedély kiadásáról.

Az üzemeltető minden esetben köteles a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve ügyeleti szolgálata útján a hatóságot, továbbá a megyei védelmi bizottság elnökét és a veszélyeztetett települések polgármestereit haladéktalanul tájékoztatni a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset, üzemzavar körülményeiről, a veszélyes anyagokkal kapcsolatos

súlyos balesetben, üzemzavarban szereplő veszélyes anyagokról, a lakosságra, az anyagi javakra és a környezetre gyakorolt hatások értékeléséhez szükséges adatokról, valamint a megtett intézkedésekről. [12]

Veszélyes ipari üzemek védelme a szándékos károkozás ellen

A szándékos károkozás és a súlyos balesetek elleni védekezésről szóló jogi szabályozás kapcsolata történeti síkon az ún. Seveso és Terrorizmus folyamat elemként egy budapesti EU konferenciával indult.

A Seveso II. Irányelv Illetékes Hatóságok Bizottsága (IHB), illetve az Akcióprogramért és a Közösségi Polgári Védelmi Mechanizmusért Felelős Bizottság közös munkaértekezlete került megrendezésre 2005. április 28-29. között a BM Nemzetközi Oktatási Központban. A rendezvény az „Ipari létesítmények védelme a szándékos károkozás ellen” címet viselte, amely napjaink kiemelkedő biztonsági témaköreinek a terrorizmus elleni harcnak, a kritikus infrastruktúra elemzésnek és a veszélyes ipari üzemek biztonsági kérdéseinek kapcsolódási pontjait vizsgálta.

A munkaértekezleten 23 EU tagállam és az Egyesült Államok 52 tűz- és polgári védelmi, műszaki biztonsági, környezetvédelmi és más rendvédelmi szervezetekről érkezett képviselője vett részt. A rendezvény szakmai programját az Európai Bizottság Környezeti Főigazgatóság Polgári Védelmi Főosztály és az EU Közös Kutatási Központ Isprai intézeténél működő Súlyos baleseti Veszélyek Iroda - a BM OKF-el együttműködésben - készítette elő. [13]

Az EU és a terrorizmus. A terrorizmussal kapcsolatos nemzetközi (ENSZ, NATO, EU, EU Tanács) biztonságpolitikai együttműködés az Egyesült Államok ellen 2001. szeptember 11-én végrehajtott támadás, valamint a 2004. márciusi madridi terrorakció következtében felfokozódott. A konferencia és munkaértekezlet témája az európai együttműködés erősítése és az európai dokumentumok végrehajtása volt.

Az Európai Unió 2003. decemberében elfogadta az Európai Biztonsági Stratégiát, melynek címe: Egy biztonságos Európa egy jobb világban. A dokumentum a főbb fenyegető tényezők között megemlíti, hogy a nemzetközi terrorizmus stratégiai jellegű fenyegetést jelent, Európa pedig egyaránt célpontja és bázisa a terroristáknak.

Az Európa Tanács 2004. március 25-i jelentésében a terrorizmus elleni küzdelem lehetséges eszközeként megnevezi azon szabályokat, amelyek elősegítik a biztonság növelését, illetve a Tanács felsorolja a fejlesztendő területeket annak érdekében, hogy a tagállamok felkészülhessenek egy esetleges terrorista támadásra. E főbb területek a lakosságvédelem, az alapvető szolgáltatások védelme, egyes termelő ágazatok elősegítése, riasztó-rendszerek kiépítése. Az Európai Biztonsági Stratégia kihangsúlyozza: napjaink összetett problémáival egyetlen állam sem képes egyedül megbirkózni, ezért kiemelten kezelendő a nemzetközi együttműködés fontossága. 2004. október 20-án fogadta el az Európai Bizottság által az Európai Tanács és az Európai Parlament részére készített terrorizmus elleni harc témájú nyilatkozatait, amelyek közül az egyik a felkészüléssel és a baleseti következmények elhárításával foglalkozik.

Az EU terrorizmus elleni stratégiájának végrehajtásaként a Seveso IHB 12. ülésén (2004. október 06-08.) - magyar javaslat alapján - döntés született az IHB és a Polgári Védelmi Akcióprogramért felelős munkabizottságok közös a „veszélyes ipari üzemek külső támadások általi baleseti hatásaira való felkészüléssel és baleset-elhárítással” foglalkozó munkacsoport

(továbbiakban: Közös Munkacsoport) felállításáról. A Közös Munkacsoport 2004. november 15-én tartotta első értekezletét.

A munkaértekezleten megállapításra került, hogy a veszélyes ipari üzemek a terrorizmus elleni harc tekintetében kiemelten érzékeny területként (kritikus infrastruktúraként) definiálhatók, hiszen a baleseti hatások súlyos akár katasztrofális következményekkel is járhatnak a lakosságra, a környezetre és az anyagi javakra.

A tagállamok egy része nem nyilatkozott biztonsági (security) kérdésekben, mivel azt egyértelműen tagállami kompetenciába és bizalmas körbe sorolja. A Seveso üzemek vonatkozásában számos hatóság és rendvédelmi szerv működik együtt az államigazgatás különböző szintjein. A katasztrófavédelem (polgári védelem) kizárólag védelmi és felkészülési jellegű információt szolgáltat. A biztonsági tervezést a Rendőrség irányítja és az üzemeltető hajtja végre igen szigorú adatvédelmi (titokvédelmi) szabályokat betartva. A veszélyhelyzet-kezelés vonatkozásában egyöntetű a vélemény, hogy a védekezés szempontjából nem érdekes a balesetet kiváltó ok (belső vagy külső), így a tagállamok javasolták az együttműködés megelőzésre és felkészülésre (védelmi tervezésre és lakossági tájékoztatásra) való szűkítését.

A Seveso ipari üzemek nem egyértelműen tartoznak a kritikus infrastruktúrák közé. Csak azok, amelyeknél a baleseti eseménysor alapján mérgező anyagok terjedése, vagy gyúlékony gázok felhője robbanóelegyet alkotva veszélyeztethetik a környező lakosságot.

Hazai végrehajtás. Az Európai Biztonsági Stratégia elemei beépültek a 2004. március 31-én elfogadott a Magyar Köztársaság új nemzeti biztonsági stratégiájába (2073/2004. (III. 31.) Korm. Határozat), amely a terrorizmust globális kockázati tényezőként azonosítja.

A stratégia szerint:

- „A terrorizmus destabilizáló hatást gyakorol a nemzetközi viszonyokra, a terrorcselekmények megszervezését és támogatását szolgáló tevékenységek (illegális fegyverkereskedelem, pénzmosás) aláássák az államok és a nemzetközi rendszer működését. A terrorcselekmények hozzájárulhatnak más globális - politikai, gazdasági, kereskedelmi, migrációs és egészségügyi - válságok kialakulásához is.”
- „ A terrorizmus elleni küzdelem integrált megközelítést kíván meg, amely többek között magában foglalja a megelőzés és a beavatkozás eszközeit...”
- „Az Európai Unió keretein belül lehetőség van az EU belső biztonságát, illetve külkapcsolatait érintő közös cselekvési tervek és akciók kidolgozására.”

Magyarország vonatkozásában megállapítható, hogy a Seveso és polgári védelmi hatóságok egy szervezetben dolgoznak, így a szakmai együttműködés napi kapcsolatot jelent. A terrorizmus elleni harc vonatkozásában a súlyos ipari balesetek elleni védekezés területén a BM OKF megelőző és felkészülési jellegű szakmai segítségnyújtást biztosíthat, amely szakértői közreműködésre és elemző eszközök (szoftverek) alkalmazására terjedhet ki. A szakértői közreműködés elemei: az érintett létesítmények, technológiák kiválasztása; csúcsesemények meghatározása; az ipari baleseti eseménysorok fizikai hatásainak, a következményeknek elemzése; szakértői közreműködés a külső védelmi tervek elkészítésében és a lakosság tájékoztatásában, különös tekintettel a veszélyhelyzeti kommunikációra (a külső

védekezés módjának, eszközeinek meghatározása); szakértői részvétel az országos, a területi és a helyi védekezési munkabizottságokban.

A Nemzeti Terrorizmus Elleni Stratégia rövidesen elfogadásra került Magyarországon. A témakörben tárcaközi bizottság működött, amelyben részt vesz a BM OKF is. A Seveso II. Irányelv szerint azonosított veszélyes tevékenységek közül kiválasztásra kerültek a különösen veszélyes anyagokkal foglalkozó és a lakosságot (lakott települést) veszélyeztető veszélyes ipari üzemek. Az elemzés eredményeként tervezzük a lakosság egyéni védőeszközzel való ellátását, valamint a veszélyes üzemek környezetében kialakítandó vegyi monitoring és lakossági riasztó rendszert.

Magyarországon a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezés törvényi szabályozása kiterjed a különösen veszélyes üzemekre is. Az azonosított veszélyes ipari üzemeknél el kell végezni a kockázat- és következmény-elemzéseket. Az eredmények megjelennek a belső és a külső védelmi tervekben, illetve az üzem biztonsági irányítási rendszerében.

A 2004. évi tavaszi események után a BM OKF külön felügyeleti ellenőrzést tartott a különösen veszélyes ipari üzemekben, amely magában foglalja a belső védelmi terv és a biztonsági irányítási rendszer meglétének és végrehajtásának vizsgálatát; kiterjedt az üzemi vegyi monitoring rendszer és az események elleni védekezés anyagi és technikai hátterének ellenőrzésére. Az ellenőrzések általános tapasztalata volt, hogy az üzemeltetők szigorú belső üzemi szabályozókat (intézkedésrendszert) vezettek be a terrortámadások és a szabotázs megelőzése érdekében.

A BM OKF munkatársai a helyi védelmi bizottságban szakértőként és információszolgáltatóként közreműködnek. A védekezésben érintett szervek a súlyos ipari balesetek elleni védekezés területén a külső védelmi tervekben rögzítetteket gyakorolják be. A begyakorlás módja a törzsfelkészítés (előadások és törzsvezetési gyakorlat), illetve a védelmi szervezetek alkalmazását és együttműködését begyakorló módszertani védelmi gyakorlatok. A begyakorlásnál a közlésekre való tevékenység rendjét és a védekezésnél érintett szervezetek és eszközök módszertani alkalmazását és folyamatát ismerik meg a kijelölt személyek. Ezen túl pontosításra kerülnek a védelmi és intézkedési tervek. A külső védelmi terveket a biztonsági dokumentáció nyilvános változata alapján készítik a BM OKF területi szervei.

A budapesti konferencia programja és következtetései. Az első napi program keretében a résztvevők megismerhették az egyes EU tagállamok és az Egyesült Államok vonatkozó tervezési és biztonsági gyakorlatát.

Az előadások három témakör köré csoportosíthatók: a kritikus infrastruktúra fogalmának meghatározása, az információ áramlása és a titokvédelem, valamint a veszélyeztetettség elemzési módszertani eljárások bemutatása. Az előadásokból megállapítható, hogy a tevékenység több tudományágra és több hatóságra terjed ki. Az ipar és az illetékes hatóságok közti megfelelő kommunikáció és együttműködés kialakítása szükséges, ahol adat és titokvédelmi kérdések merülnek fel. Több módszer létezik a vonatkozó veszélyeztetettség elemzési vizsgálatok lebonyolítására és a biztonság gyenge pontjainak meghatározására, amelyeket a helyes hatósági gyakorlat kialakításánál fel lehet használni.

A második napi munkaértekezleten három témakört vitattak meg a tagállamok képviselői, amelynek eredményeit és következtetéseit a tagállamok az alábbiakban összegezték:

Kritikus infrastruktúra fogalmának megállapítása vonatkozásában

- A kritikus infrastruktúra fogalmának meghatározásához több tudományágot érintő megközelítés szükséges.
- Több tagállamban már létezik ilyen definíció, más tagállamokban pedig kidolgozás alatt áll.
- Nincsen egységes fogalom, azonban mindegyik a kritikus infrastruktúrát a társadalmi és gazdasági tevékenységek károsodásához és a lakosság jelentős veszélyeztetéséhez kapcsolható.
- Fogalomként a 2004/ 702. sz. Európai Bizottsági Nyilatkozat alkalmazható.
- Minden egyes tagállam azonosította azokat a Sevesos üzemeket, amelyeket kritikus infrastruktúrának lehet tekinteni.
- A biztonsági intézkedéseket horizontálisan (ágazatközi módon) kell bevezetni a kritikus infrastruktúráként azonosított Seveso üzemek esetén is.
- A biztonsági kérdéseket több tudományágra kiterjedően kell elemezni.
- Egyetértés volt abban, hogy az információcserét európai szinten kell legelőször fejleszteni.

A kritikus veszélyes létesítmények védelme és a lehetséges támadások megelőzése

- A vegyipari létesítmények elleni általános veszélyeztetettség elemzést a különböző tervezési szinteken kell elvégezni. A biztonsági tervek kidolgozása előtt a lehetséges külső hatásokat azonosítani kell.
- Előnyösnek találják, hogy rendőrségi/nemzetbiztonsági szakértők munkájukba vonják be a Seveso hatóság szakértőit.
- A biztonsági követelmények elősegíthetik a létesítmények gyenge pontjainak azonosítását. A védelmi intézkedések kiegészíthetik a biztonsági követelményeket.

Felkészülés és reagálás egy veszélyes létesítmény elleni külső támadásra.

- A tagállamok előnyösnek tartják, hogy egyedi külső biztonsági veszély-elhárítási tervek készüljenek, amelyek a csúcsesemény szerinti baleseti eseménysorokra épülnek.
- Néhány tagállam speciális egységeket állított fel az ABV támadások elleni védekezés céljaira.
- Hasznosnak tartják a tagállamok a terrorizmus elleni veszélyhelyzeti tervezésre kiterjedő európai gyakorlat megismerését (ahol ilyen még nem létezik). [13]

Kritikus infrastruktúra védelem a súlyos balesetek elleni szabályozás keretében

A Kormány a Kritikus Infrastruktúra Védelem Európai Programjára tekintettel, a különböző ágazati feladat- és hatáskörbe tartozó kritikus infrastruktúra védelmi tevékenységek közös keretrendszerbe foglalásáról, ágazatközi összehangolásáról a 2080/2008. (VI. 30.) Korm.

határozatot (továbbiakban: határozat) hozta, mely a kritikus infrastruktúra védelmére vonatkozó nemzeti programról szóló Zöld Könyv alapján készült. A határozat 2. *melléklete* megnevezi az egyes kritikus infrastruktúra szektorokért felelős szervek listáját és egyben az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságot (OKF) jelölte ki az ipar területén belül a vegyi anyagok előállítására, tárolására és feldolgozására felelősnek.

A kritikus infrastruktúra védelme közös polgári védelmi és súlyos baleset-megelőzési feladat. A hazai Seveso és polgári védelmi hatóságok egy szervezetben (OKF) dolgoznak, így a szakmai együttműködés gördülékeny megoldott napi kapcsolatot jelent. A katasztrófavédelmi hatóság megelőző és felkészülési jellegű szakmai segítségnyújtást végez, amely kiterjed az esetlegesen érintett létesítmények, technológiák kiválasztására; a várhatóan kialakuló csúcsemények meghatározására; az ipari baleseti eseménysorok fizikai hatásainak és a következményeinek elemzésére és csökkentésére; a külső védelmi tervek elkészítésében és a lakosság tájékoztatásában való szakértői közreműködésre, különös tekintettel a veszélyhelyzeti kommunikációra; illetve szakértőként részt vesz az országos, a területi és a helyi védekezési munkabizottságokban. [14]

A kritikus infrastruktúra védelme döntő részben a katasztrófavédelem ipari baleset-megelőzési szakterületen végzett tevékenysége keretében valósul meg. A súlyos ipari balesetek elleni védekezés alapja a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek ellenőrzéséről szóló 96/82/EK tanácsi irányelv, azaz a Seveso II. Irányelv – melynek bevezetése jelenleg folyamatban van hazánkban –, illetve az erre épülő a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről szóló 1999. évi LXXIV. törvény, és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről szóló 18/2006. (I. 26.) Korm. rendelet.

Az OKF és területi szervei feladatai közé tartozik többek között a jogszabályokban meghatározott hatósági engedélyezési és felügyeleti ellenőrzési feladatok ellátása, illetve a katasztrófavédelem területi és helyi szintű megvalósítása a lakosság tájékoztatása és a településrendezés tervezésben való közreműködés által.

A súlyos ipari baleset-megelőzés szakterületét érinti továbbá az ENSZ EGB Ipari Balesetek Országhatáron Túli Hatásairól szóló (Helsinki) Egyezmény bevezetése is, amiben az OKF mint végrehajtó hatóság jelentős feladatokat vállalt. Az Egyezmény, melyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének Európai Gazdasági Bizottsága keretében létrejött, az Ipari Balesetek Országhatáron Túli Hatásairól szóló, Helsinkiben, 1999. március 17-én kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 128/2001. (VII. 13.) Korm. rendelet hirdetett ki, az országhatárokon túli hatásokat kiváltani képes ipari balesetek megelőzésére, az azokkal kapcsolatos felkészülésre, és az ellenük való védekezésre, valamint az ipari balesetek megelőzése, kölcsönös segítségnyújtás támogatására, továbbá a kutatás és fejlesztés területét érintő nemzetközi együttműködésre vonatkozóan.

Az OKF közreműködik az EU súlyos ipari balesetek elleni védekezés területén fellépő terrorizmus elleni harc megelőzési és védekezési feladataiban, így részt vett a Seveso II. Irányelv teljesítéséért felelős Európai Bizottság mellett működő Illetékes Hatóságok Bizottsága és a Polgári Védelmi Akcióprogramért felelős a „veszélyes ipari üzemek külső támadások általi baleseti hatásaira való felkészüléssel és baleset-elhárítással” foglalkozó közös munkabizottságának. A munkabizottságban foglalkoznak többek között a veszélyes ipari üzemek elleni támadások lehetséges következményeivel és a veszélyes ipari üzemek elleni külső támadásra való felkészülés hatósági, megelőzési és védelmi tervezési feladataival.

A kritikus infrastruktúra védelmében az alábbi területeken történt jelentős előrelépés a Seveso II. Irányelv végrehajtása keretein belül:

- a) Katasztrófák (súlyos ipari balesetek) megelőzése és következményeinek csökkentése
- b) Szándékos károkozás, terrorcselekmények káros következményeinek csökkentése
- c) Termelés kiesés megelőzés

a) Katasztrófák (súlyos ipari balesetek) megelőzése és következményeinek csökkentése

A súlyos ipari balesetek elleni védekezés, a katasztrófa megelőzés a katasztrófavédelmi feladatok egyik meghatározó eleme, összetett tevékenység, mely magában foglalja a megelőzés műszaki feladatait, a balesetek károsító hatásainak csökkentését, valamint a lakosság védelmét szolgáló intézkedéseket.

A hatósági engedélyezési és felügyeleti, valamint a katasztrófavédelmi feladatok eljárásainak alapja Seveso II. Irányelv hatálya alá tartozó veszélyes ipari üzemek által készített biztonsági dokumentáció (biztonsági jelentés és elemzés). Ennek rendeltetése az, hogy az üzemeltető bizonyíthassa, az általa folytatott veszélyes tevékenység nem jár a meghatározottnál nagyobb kockázattal, és minden elvárhatót megtett az esetleges súlyos balesetek megelőzésére és a következmények elhárítására. [15]

A biztonsági dokumentációt a hatóság és a szakhatóság csak abban az esetben fogadja el, ha meggyőződött arról, hogy annak tartalma a valóságnak megfelel, hogy az előbbi feltételek bizonyítottak, a kockázatok azonosítottak, a következmények csökkentése megvalósítható. A dokumentáció elfogadását követően a hatóság kijelöli a veszélyességi övezeteket az üzem körül, amit az érintett település polgármestere megjelenít a településrendezési tervben, amely fontos eleme az Irányelv szabályozásának és biztosítja azt, hogy az üzem biztonsági dokumentációjában megjelenített veszélyeztetést az üzem környezetében végrehajtandó fejlesztések során figyelembe vegyék.

b) Szándékos károkozás, terrorcselekmények káros következményeinek csökkentése

Szándékos károkozás és terrorcselekmények megelőzése érdekében a Seveso II. Irányelv szerint azonosított veszélyes tevékenységek közül kiválasztásra kerültek a különösen veszélyes anyagokkal (mérgező, tűz- és robbanásveszélyes anyagokkal) foglalkozó és a lakosságot, illetve lakott településeket veszélyeztető veszélyes ipari üzemek.

A súlyos ipari balesetek veszélyeinek elemzése kiterjed a balesetek külső okainak (dominó hatás, szándékos károkozás és terrorcselekmények) vizsgálatára is. Az engedélyezési és felügyeleti ellenőrzési rendszer része a külső okok bekövetkezését megelőző intézkedések és technikai eszközök megfelelőségének vizsgálata. Az eljárások és eszközök alkalmazása beépül az üzem biztonsági irányítási rendszerébe és része a belső védelmi tervezési intézkedéseknek. Külső védelmi tervezés keretében a bekövetkezett balesetek kiváltó okainak vizsgálata nélkül folyik a beavatkozás, a mentés és a lakosságvédelem megszervezése és végrehajtása.

c) Termelés kiesés megelőzés

Termelés kiesés megelőzéséhez meghatározásra kerültek az esetlegesen fellépő veszélyek az ipari üzemben belül, majd ezek ismeretében a baleset elkerülése érdekében meghozandó megelőzési intézkedések. Továbbá, az esetlegesen kialakuló balesetek hatásainak elemzése útján, illetve ha bekövetkezett a baleset, akkor a baleseti következmények csökkentésén keresztül megvalósítható a kritikus infrastruktúrák védelme a termelés kiesés csökkentése szempontjából.

A veszélyes ipari üzemek termelés kiesés megelőzéssel foglalkozó tevékenysége szorosan összefügg a súlyos ipari balesetek elleni védekezéssel szülő szabályozás keretében készülő veszélyeztetettség elemzéssel, illetve a biztosító társaságok tevékenységével. A személyi és technikai eszközöket érintő intézkedési sorok itt is beépülnek a biztonsági irányítási rendszerbe és a belső védelmi tervbe.

A súlyos ipari balesetek elleni védekezéssel kapcsolatos feladataink között folyamatosan működtetjük a hatósági engedélyezési és felügyeleti ellenőrzési rendszert.

A felső küszöbértékű üzemek esetében a lakosság védelme és tájékoztatása céljából külső védelmi terv és lakossági tájékoztató kiadvány készül.

A biztonsági dokumentáció elbírálásának eredményeként megtörtént a lakosság egyéni védőeszközzel való ellátása, valamint folyamatban a veszélyes üzemek környezetében kialakítandó vegyi monitoring és lakossági riasztó rendszer telepítése, illetve a katasztrófavédelmi szervek veszélyhelyzeti (vegyi) felderítő képességének fokozása.

A veszélyes ipari üzemek környezetében vegyi monitoring, valamint lakossági riasztó és tájékoztató rendszer (MoLaRi) épült ki. A MoLaRi rendszer kiépítése 20 veszélyes ipari üzem környezetében valósult meg. A MoLaRi rendszer alkalmazásával nyert információ integrálása adalékkul szolgálhat a KIV szükség szerint létrehozandó, a következménykezelés, valamint településbiztonság céljait megvalósító monitoring rendszereinek kialakításához is. Ez alapján elmondható, hogy a MoLaRi rendszer nem csak a tájékoztatás veszélyhelyzetben végzendő feladatainak sikeres megoldásához járul hozzá, hanem rendeltetésszerű alkalmazásával nagyban javítható a lakosságvédelem települési feladatainak hatékonysága a következményekre való gyorsabb és adekvátabb reakciók által. [15]

A környező országokat érintően az ENSZ EGB Egyezményen keresztül van biztosítva a kritikus infrastruktúra védelme. Tekintetbe véve azt a tényt, hogy az ipari baleseteknek lehetnek káros hatásai az országhatárokon túl is, ezért szükséges az államok közötti együttműködés. Magyarország minden szomszédos állammal két- vagy háromoldalú együttműködési rendszert tart fenn, melyek keretében az országhatárok közelében lévő veszélyes ipari üzemek feltérképezése már lezajlott és a kölcsönös információcsere és együttműködés folyamatossága biztosított. Az Egyezmény keretén belül a balesetek országhatáron túli hatásainak megelőzése, a védekezés és az arra való felkészülés érdekében, a kitűzött fő célok elérésének támogatására és a megfelelő szinteken folyó együttműködés erősítésére az érintett államok között aktív nemzetközi együttműködés született a balesetek bekövetkezését megelőzően, azok bekövetkezése idejére és a balesetek utánra egyaránt.

Magyarországon a terrorizmus elleni harc megelőzési és védekezési feladataival összhangban a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéssel kapcsolatos hatósági tevékenység kiterjed az e körben azonosított különösen veszélyes üzemekre is. Az azonosított veszélyes ipari üzemeknél is elkészültek a kockázat- és következmény-elemzések, melyek eredményei megjelennek a belső és a külső védelmi tervekben, illetve az üzem biztonsági

irányítási rendszerében is. Az azonosított üzemeknél tervszerű és egyedi felügyeleti ellenőrzéseket tartunk. [16

Következtetések (összegzés)

Megállapítható, hogy a veszélyes üzemekkel kapcsolatos hatósági engedélyezési, felügyeleti ellenőrzési és katasztrófavédelmi tevékenységeken, valamint a Seveso II. Irányelv és az ENSZ EGB Egyezmény teljesítésén keresztül a katasztrófavédelem többségében eleget tesz a létfontosságú rendszerek és létesítmények vonatkozásában végzendő hatósági feladatoknak.

A veszélyes üzemek biztonsági dokumentáció készítési következettsége, a végrehajtott technológiai kockázatelemzési, biztonsági irányítási rendszer működtetési és védelmi tervezési tevékenység lefedi a létfontosságú rendszerek és létesítményekkel kapcsolatos szabályozásban az üzembentartói biztonsági tervben foglalt üzemeltetési kötelezettségeket.

A felhasznált irodalom jegyzéke

[1] Kossa György: Iparbiztonság – feladatok és kihívások a jövő védelmében. VÉDELEM - KATASZTRÓFA- TŰZ- ÉS POLGÁRI VÉDELMI SZEMLE (ISSN: 1218-2958) 18: (6) pp. 49-50. (2011)

[2] Kátai-Urbán Lajos, Révai Róbert: Possible Effects of Disasters Involving Dangerous Substances Harmful to the Environment, Human Life and Health: A veszélyes anyagokkal kapcsolatos katasztrófák lehetséges környezetet, emberi életet és egészséget károsító hatásai. BOLYAI SZEMLE XXII.:(2) pp. 151-158. (2013)

[3] Luciano Fabbri, Michael Struckl és Maureen Wood: ÚTMUTATÓ a 2003/105/ek irányelvvel módosított 96/82/ek irányelv (seveso ii) követelményeit kielégítő biztonsági jelentés készítéséhez Végleges változat – Ispra, 2005. URL.: http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=seveso_hatosag_index letöltés: 2014. 09.12

[4] Az egyes ipari tevékenységek súlyos baleseti veszélyeiről szóló 82/501/EGK Irányelv

[5] A Tanács 96/82/EK (Seveso II.) Irányelve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleseti veszélyek ellenőrzéséről

[6] Az Európai Parlament és a Tanács 2003/105/EK irányelve (2003. december 16.) a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek ellenőrzéséről szóló 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról

[7] Az Európai Parlament és a Tanács 2012/18/EU (Seveso III.) Irányelve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről

[8] A GHS osztályozási rendszere. Országos Kémiai Biztonsági Intézet. <http://www.okbi.hu/index.php/hu/osztalyozas-ghs> (2014. 01. 25.)

[9] Vállalkozások kötelezettségei. Országos Kémiai Biztonsági Intézet. <http://www.okbi.hu/index.php/hu/vallalkozasok-ghs> (2014. 01. 25.)

[10] Kátai-Urbán Lajos, Csen Gábor, Deák György, Kozma Sándor, Popelyák Pál, Sándor Annamária, Szakál Béla, Vass Gyula: Ipari biztonsági kézikönyv, Bp.: 2003. 17. pp. ISBN:

[11] KOSSA, Gy.: Industrial safety - tasks and challenges to protect the future Iparbiztonság – feladatok és kihívások a jövő védelmében. Védelem- Katasztrófa- Tűz- És Polgári Védelmi Szemle (ISSN: 1218-2958) 18: (6) pp. 49-50. 2011.

[13] Összefoglaló jelentés, 2005. április 28-29. „Ipari létesítmények védelme a szándékos károkozás ellen” Budapest, BM OKF 2005.

[14] Jelentés – Kritikus Infrastruktúra Védelmi Munkaértekezlet és Gyakorlat, Göd, 2009. október 29-30. Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Budapest, 2009

[15] Előadás-gyűjtemény – Kritikus Infrastruktúra Védelmi Munkaértekezlet és Gyakorlat, Göd, 2009. október 29-30. Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Budapest, 2009

[16] SZAKMAI ÖSSZEFOGLALÓ a kritikus infrastruktúra védelmére vonatkozó nemzeti programról szóló zöld könyvben meghatározott katasztrófavédelmi feladatok teljesítéséről. BM OKF, Budapest 2011.